

TELEGRAFUL ROMÂNULUI

Nr. 77. ANULU XIV.

Sabiiu, in 29 Sept. (11 Oct.) 1866.

Telegrafulu' esu' de doue ori pe septe-mana joi'a si Duminec'a. — Prenume-ratiunea se face in Sabiiu la espeditu'r'a foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu' pnenumeratiu-nei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumatate de anu 3. fl. 50. Pen-tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumatate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl v. a.

Inseratele se platesch pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. st pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Evenimente politice.

Sabiiu in 28 Septembrie.

Starea de asediu, ce fu publicata in unele parti ale Austriei in timpul resbelului, — s'a redicatu in 3 Octobree.

Inca de multu se sunase ca dlu de Beust, fostulu ministru presiedinte in Sassoni'a, sa fia chiamatu in ministeriulu austriacu de esterne. In timpul din urma scirea acést'a se repetiesce cu mai multu sunetu cá dintâiu si se afirma din mai multe parti ca in privinti'a acést'a s'aru fi facutu cu amintitulu barbatu negociári formale. In cele din urma se dice acum, ca dlu de Beust nu va primi portfoliulu de ministru de esterne, pentruca Prussi'a aru privi mesur'a acést'a de o provocatiune, altii dicu, ca nu póte fi ministru pentru ca este protestantu. Zkft. adauge la aceste sciri ca in desiertu a cautatu in diuarele nemtiesci dupa unu motivu scosu din firea statului si popóreloru nóstre austriace.

O alta scire care mai circula este demissionarea ministriulu actualu de esterne cont. Menndorf. In privinti'a acést'a afirma unele foi ca denumirea contelui Goluchowski de locutiitoru in Galiti'a aru fi unu motivu, carele in adeveru aru logu dupa sine retragerea contelui Menndorf din ministeriu. Se dice mai departe ca acestu conte, cunoscendu fórté bine referintiele galitiane, aru fi fostu contrariu denumirii contelui Goluchowski, din cauza ca prevedea (Menndorf), ca Russi'a va luá denumirea acést'a dreptu de o demonstratiune in contra-i, si diuare rusesci in adeveru au si inceputu (dupa cum amu mai amintitu) a dá denumirii lui Goluchowski esplicatiuni nefavoritóre regimului austriacu.

Unu altu evenimentu de interesu politicu este vorb'a cea multa ce se face despre o siedintia consistoriala a Russiniloru (Ruteniloru) gr. cat. din Galiti'a, cáror'a li se atribue din o parte a pressei austriace russofilismu, adeca iubire de russi séu inclinare cátra russismu.

La cele din nrulu trecutú despre conferintiele deputatiloru (senat. imp.) adaugemu pentru astadata numai atát'a, ca Presse cea vechia spune cu mare multiamire despre o asemenea conferintia si in Prag'a, sub presidiulu lui Herbst si speréca ca aceea va consu-ná intru tóte cu cea din Vien'a, va sa dica pentru centralismu. Aici atragemu atentiunea cetitoriloru asup'r'a articulului, ce-lu scótemu din Presse intitulatu „Napoleonu si Austria“, carele oglin-déza destulu, si cu deosebire in pasagiele din urma, intentiunea politiciloru de lângá Presse. Articulu nu are lipsa de comentariu, cáci se comentéza elu pre sine prin chiaritatea lui.

Dieta unguresca iéra da materia de vorbitu si de scrisu. „Pest. Cor.“ scrie ca in cercurile politice din Pest'a se vorbea tare despre nóu'a convocare a dietei unguresci. Scirea acést'a se dicea acolo capata óre-care consistintia prin sosirea presiedinteli casei deputatiloru, Carolu de Szentiványi. Scriitoriulu la „Pest. Cor.“ afirma a fi auditu din gur'a mentiunatului presiedinte, ca densulu a venitu la Pest'a, pentruca la intempleré sa se emita decretulu in privinti'a conchiamárei dietei, sa fia numai decátu la loculu seu spre a puté corespunde detorintieloru sele de presiedinte. — „Pesti Napló“ proiectéza unu modu, in urm'a cáru s'aru putea crutiá tempulu niscároru desbateri indelungate asup'r'a elaboratului de cincispredece, si adeca sa se denumésca mai inainte de deschiderea dietei ministeriulu, carele sa primésca elaboratulu neschimbatu si sa-lu propuna numai decátu dietei spre primire, facimbu-o acést'a (primirea) cestiune de votu de incedere. Odata primitu elaboratulu, ministeriulu sa formuleze aplicarea si corolariulu principiiloru generali in elaboratu, apoi in tipulu acést'a sa-lu propuna dietei cá proiectu alu regimului spre pertractare.

Din Prag'a se telegrafá, ca patróle prussiane aru fi trecutú in apropierea dela Bodenbach marginea austriaca pána in satele cele mai de aprópe si aru fi intrebatu de trupele sassoneze. Sa amintimu aici, ca Prussi'a au inceputu a amenintiá Austriei, inculpandu pre césta din urma, ca ocrotesce elemente ostile Prussiei si ca prin acést'a vatema pacea incheiata la Prag'a.

Trupele nóstre din regatulu venetianu au primitu ordini sa parasésca numitulu regatu, dnpa ce s'a subscrisu pacea. De alta

parte sa scrie ca venetianii pregatescu o petitiune acoperite cu vre-o 20,000 subscieri, prin carea róga pre regimulu italianu, cá indata dupa subscierea pácei si dupa esirea trupeloru austriace sa intre trupele italiene acolo.

Din Francia se spune ca de Moustier a sositu mai odata cu Benedetti in Parisú. Lumea astépta acum sciri interesante despre activitatea noului ministru.

Din Florenti'a se spune ca s'a datu 101 salve de tunuri in diu'a candu s'a subscrisu pacea. — In Palermo este linisce. In diu'a subscierii pácei au fostu infrumsetieta cetatea cu flamuri.

Din Candia sosescu in timpul din urma sciri cari descriu evenimentele cá favoritorie pentru Candioti. Aceste sciri se parú a avé óresi-care temei, cáci o depesia din

Constantinople dela 6 Oct. n. spune ca insurectiunea in Candia e in crestere. Totu din acea depesia se vede ca insurectiunea din insul'a Candia afla resunetu in Greci'a si in provinciile turcesci: Tessali'a si Epiru.

Din caus'a acést'a majoritatea ministeriulu turcescu este pentru ruperea relatiuniloru diplomatice cu Greci'a, care ajuta insurectiunea cu bani si cu simpatia data pre fatia prin demonstratiuni (iluminatiuni la scirea despre victori'a Candiotiloru la Canea).

Din Romani'a aflámu totu dupa diuare nemtiesci ca negociáriile cu Port'a in privinti'a recunóscerei Domnitoriulu inca nu suntú terminate. Se dice ca Romaniu ceru recunóscere necón-ditiunata. Grecii din Brail'a si Galati sa fia tramisu 100 mii fiorini in ajutoriulu fratiloru lorú din Candia.

Regimentulu banatianu románu Nr. 13 dela infanteria de margine.

Din candu in candu amu amintitu si noi insa fórté putinu dupa cele ce amu aflatu prin diuare despre acestu regimentu si adeca din tempulu dela plecarea lui cátra cámpulu de batalia. Astadi suntú asiá de norocosi a avé unele acte cari voru romané pentru totudeun'a o placuta aducere aminte pentru regimentulu respectivu, pentru fia-care románu si pentru fia-care patriotu bunu. Actele aceste testéza odata ca regimentulu románu in resbelulu trecutú s'a purtatú incátu a fácutu onóre numelui seu si natiunei din a cárei sinu este de alta parte testéza, ca purtarea cea braya este recunoscuta si recunoscintiei acestei'a s'a datu espressione. Eata actele, eata cum s'a recunoscutu si ce espressione se da recunoscintiei pentru bravur'a mentiunatului inclitu regimentu:

Copia.

Corpulu c. r. alu 3-lea de armata
Nr. 596. Cátra

Comand'a Regimentului dela infanteri'a de margine Nr. 13.

Villach

Klagenfurt 27 Septembrie

In aclusu tramitu Comandei Regimentului suplinita cea pentru Regimentu, precátu onorifica pre atátu si magulitórie, a lu. Sele imp. a dlui L. d. MC Archiducele Ernst pentru a se luá spre sciintia.

Comandantele interim. de Corpú

Wezlar m/p LdMC

Nr. 212.

Vediutu. Comand'a c. r. de brigada.

Villach in 27 Septembrie 1866.

Widenman m/p Colonelu.

C. R. LdMC. Archiducele Ernst

Cátra

c. r. Regimentu banatianu-románu de margine nr. 13.

La pré inaltulu ordinu Regimentulu pléca acasa.

Cá unicu, dara demnulu representante alu militariloru de margine (Grenzer), Regimentulu acést'a stete sub Comand'a mea la armat'a de nordu.

Fui martoru tinutei lui celei esemplari in tolu restempulu, cátu au fostu in cuprinsulu corpului a 3 de armata.

Pasindu acest'a de sub Comand'a mea, me simtiu obligatu in numele Servitiului pre inaltu, pentru disciplin'a documentata si inca in impregiurari grele, pentru perseveranti'a la mersuri de multe ori ingreunate, pentru bravur'a inaintea inamicului, ai esprime deplin'a mea recunoscintia si multiamit'a.

Resistint'a cea curagioasa si venjosa a Regimentului la Sadow'a in dia' cea grea dela Königgrätz, esemplarea sea retragere spre Lip'a, perseveranti'a statornica aci in câmpulu liberu, in foculu tunurilor inamicului mai numerosu, precum si tinut'a cea incheiata si ordinea la retragerea cea grea, dupa batalia, voru fi pentru totu deun'a momente pline de onore in istori'a Regimentului.

Sum convinsu ca acest'a si de aci incolo, in ori ce impregiurari, va pastra spiritulu celu vechiu alu armatei austriace, ca elu va tine computu de esperintiele campaniei trecute si va propasi amesuratu recerintieloru tempului, iera la chiamarea preinaltului nostru Domnu alu ostiriloru sum convinsu, ca elu va pute sa caute liniscitu si siguru in fati'a eventualitatiloru fitore.

Ernst m/p. LdMC.

Scolasticu.

München 21 Sept. (3 Oct.) Regele Bavariei au sancționat o ordinațiune privitoare la educarea invatietoriloru pentru școlile elementare in regatulu bavaresu, elaborata in ministeriulu de interne pentru afacerile bisericesci si scolare.

Liniamentele principali, dupa „Baier. Ztg.“ sunt următoarele:

1. In fia-care cercu se institue in locuri mai insemnate, dupa trebuintia, unu numeru anumitu de școle preparandiale cu trei cursuri anuale, ca institute publice de instructiune, despărțite dupa confessiuni si sustinute cu personalulu si realitatile de lipsa din fondurile publice.

2. Aceste sa se provoda cu unu invatietoriu superioru luat din cerculu invatietoriloru celoru mai desteri si mai cu multa esperintia si sa se provoda cu personalulu recerutu la conclucrare; personalulu acestui'a si invetiatoriulu superioru sa li se avizeze lefi din fondurile centrale. Invetiatorii sup. au au drepturi pragmatice, li se face in sa asigurarea, ca la tempulu candu voru deveni in stare de a nu mai pute servi, voru fi tratati ca cei instituiti pragmatice, deca au servitu cu credintia si zelu.

3. Instructiunea in religione sa se strapuna unui preotu din locu alesu spre acest'a in contielegere cu autoritatea bisericescă respectiva mai inalta, carui preotu sa i se dea o remuneratiune amesurata; acestui'a sa i se conceda si supravighiarea vietiei religioase a eleviloru.

4. Inspecțiunea cea mai de aproape preste școlile preparandiale in cetati, unde sunt comisiuni scolare sa se strapuna referintelui scolasticu alu cetatiei, respect. comissariulu localu, in alte locuri inspectorelui districtualu.

5. Elevii școliloru preparandiale sa nu fia internati, ci sa se asiedie la familii oneste si de omenia atatu cu costulu cata si cu locuinti'a.

6. Pentru cultur'a speciala remanu seminariile de invetiatiori de pana acum cu cursu de doi ani despartite dupa confessiuni. Internatulu de regula se sutne, inlesnindu totusi pentru unele casuri anumite esceptiunale si folosirea esternatului.

7. Ocuparea locului de inspectoru sa nu fia restrinsa ca pona acum la statutu preotiescu, din contra loculu de prefectu sa-lu ocupe de regula unu preotu, si in specie acolo unde inspectorulu este lumanu.

8. Cea mai de aproape inspectiune preste seminarii sa se porte amesuratu formatiunei de catra aministratiunea respectiva cercuala.

9. Instructiunea in școlile de preparandia si seminarii de invetiatiori sa fia intocmite astfelu, incatu elevii oficiului invetiatorescu sa ajunga la o sciintia si cunoscintia firma a objectelor recunoscute de lipsa pentru chiamarea loru fitore, facendu-se dispunatori perfecti de materialulu castigatu prin invetiatura.

10. Educatiunea eleviloru sa se conduca in amendoue felurile de institute in spiritu religiosu-crestinu, langa care sa se mai adauge bunetate parintiessa impreunata cu seriositate receruta.

Mai suntu trei puncte din ordinațiunea de mai susu si adeca alu 11 despre referinti'a autoritatiloru superioare bisericesci fatia cu institutale in cestiune, cari se normeza dupa unele legi aflate deja in constitutiunea tiei si alte ordinațiuni si mesuri din partea regimului bavarezu. In punctulu

12. se dice ca elevii dupa esirea loru din seminarii, pentru ca sa-si castige o desteritate practica sa se deprinda in o școla prelanga unu invetiatoriu harnicu in restempu de unu anu; pre langa acesta, deosebita privintia este de a se luă asup'a cultivarei mai departe a aspirantiloru la oficiulu invetiatorescu in restempulu pana la esamenulu ce au a-lu depune in loculu resiedintiei cercului aministrativu, la patru ani dupa esirea din seminaru, purtandu-se totu odata de grigia, ca conducerea acestoru (esamene candidatiunale) sa fia concediuta invetiatoriloru celoru mai harnici.

Celu din urma punctu si adeca alu 13-lea renduiesce ca e-

levii cei seraci si lipsiti de mijloce sa capete ajutorie din fondurile publice.

Napoleonu si Austri'a.

Ide'a cea mare politica, carea au vrutu sa o dea imperatulu Napoleonu puteriloru prin organulu ministrului seu Lavalette spre considerare, nu este destulu de lamurita de organele franceze, chiaru nici de cele oficiose. Unele au intielesu asiá de reu cerculariulu cunoscutu, incatu au aflatu o contradicere batatore la ochi intre partea cea pacifica a manifestului si intre partea carea desemna necesitatea de a perfectiona organizatiunea armatei.

Manifestatiunea imperatesca purcede din unu punctu asiá de inaltu si prevedietoriu preste seculi inainte, incatu cei cari nu se potu radica la acestu orizonte nu-si potu esplica usioru din ea nici ide'a uniunei tuturoru statelor romane din Europ'a, precum nici inaintarea unitatiei italiene si tinut'a Franciei fatia cu absorberea Germaniei de media-nopte de catra Prussi'a, nici politic'a francésca in principatele dunarene si a celoru-lalte dependintie ale Portiei. Si totusi, tote se potu deriva din ideile depuse in cerculariu, chiaru si espeditiunea cea de atatea ori atacata, facuta in Messicu.

Avemu interesu indoitu a privi de aproape cestiunea, pentru ca ide'a napoleonica despre situatiunea lumei nu e numai pentru politic'a din afara a Austriei de insemnate, ci chiaru si cu privintia la desvoltarea processului internu alu imperiului.

Simburele cerculariului lui Lavalette se cuprinde in următoarele: Russi'a si Americ'a de nordu suntu staturi nisuitoare de a-si mari neintreruptu puterea si de a si-o estinde, si „cari inainte de espirarea seculului de fatia fia-care va numera cate o suta milioane locuitori. Ele potu pre lesne ca in contielegere sa tintesca intr'acolo, ca sa devina domnitorele betranei Europe, carea „in tiermuritele ei tinuturi numai incetu pote sa se desvolte.“ „Este dara in interesulu bine precumpanitu alu natiuniloru Europei, ca pe viitoru sa nu mai fia daraburita in atatea state mici“, caroru sa le lipsesca si puterea materiala si comuniunea spirituala, ci sa se intogmesca in masse mai mari, mai compacte si mai duratore. Pacea si siguritatea europena va fi mai tare garantata, deca statele ei voru fi arondate in unu modu mai egal (dupa natiunalitati) si deca se voru constitui in intielesulu acest'a. Pre popore le impinge „o putere providentiala“ spre a se uni in state mai mari cu delaturarea celoru mici, pentru ca sa puna stavila amenintiarei din partea Russiei si Americiei. Deja Napoleonu I. au prevediutu prevalenti'a rusésca si americana (elu se temea ca Europ'a va deveni seu republicana seu cosacesca) si au luat mesuri in contra. Nepotulu seu dice, ca problema Franciei este de a restatori pacea si conclucrarea comuna intre puterile capace de resistintia, si cari dupa mesur'a puterei loru atractive prin adangeri se potu inca intari prin altele mici si mai slabe, si de a favori intarirea loru interna prin inaintarea principiului autoritatiei si alu progressului. Conclucrarea cea periculosa a pasiuniloru revolutionarie trebuie escomunicata, din contra miscarea democratica ce se manifesteza in tote partile Europei sa se conduca cu intielepciune (ad. constitutiunalminte).

Din sirulu acest'a de idei, carele merge intr'acolo, ca Europ'a de tempuriu sa se puna in stare de aperare contra periculu-lui ce amenintia din Russi'a si Americ'a, resulta fara de nici o sila urmatoarea „invetiatura“ dupla, ca puterile europene sa nu se slabesca prin lupte intre sine, candu se afla in fati'a inamicului comunu, ci in afara sa se arondeze, in launtru sa se consolidesi prelanga acest'a intru un'a sa-si perfectiuneze organizatiunile militare. Deca Franci'a indeplinesce acesta detorintia, intr'acesta nu jace, dupa cum o spune si cerculariulu, nici decum o „amenintiare“ pentru nimenea, ci ea esprima numai energie'a vointia a natiunei francesci, „de a-si aparati teritoriulu, si de a-si pastrati rangulu neatacatu, atatu de desvoltarea puterei asiatiche cata si americane.

Ca acest'a au fostu ide'a care l'a induplecatu pre imperatulu Napoleonu la resboiulu din Crimea si la incercarea de a intemeia imperiulu messicanu, spre a pune stavila desvoltarei statelor unite in Americ'a de nordu, nu mai pote fi nici o indoiela. Cabinetulu rusescu au priceputu forte bine, ca admonitiunile lui Napoleonu facute statelor europene suntu indreptate contr'a politicele sele (a Russiei) si acest'a cu deosebire, deca este adeveratu, ca principele Gorciakof in urm'a cerculariului au tramisu spre predare o nota la Parisu, in care protesteza: ca din partea Russiei aru fi amenintata pacea Europei si in carea, alianti'a cu Americ'a se desemna numai de „particularia“. Catu pretiu potu sa aiba asemenea proteste si desavuari diplomatice este prea cunoscutu. Prin acest'a nu patimesce intru nimicu desvoltarea naturala a situatiunei politice faptice.

Prin acest'a sa chiarifica aceea ce va Napoleonu cu politic'a natiunalitiloru. Ea este pentru elu mijloculu spre o mai buna intarire a statelor in launtru; numai pentruca presupune ca statele de o populatiune omogena suntu mai capace de a resiste isbituriloru ce se potu astepta, propune elu arondarea dupa natiunalitati. Cu Austri'a face in sa o esceptiune. Pentruca pana candu elu,

dupa principiul nationalitatilor, aru trebui sa recomande disolvrea Austriei, recunoste in existinta ei unu ce salutaru pentru scopulu generalu alu intregii Europe; elu recunoste ca diferitele si micile popore la resaritul de media di alu Europei, singuratele nu aru pute reziste puterei rusesce si ca ele trebuie cuprinse laolalta spre a forma unu intregu si in tipulu acestu a deveni si ele unu scutu in contr'a crizei amenintate a republicanismului si socialismului. Elu (Napoleonu) si esprima in cerculariu multamirea sea, ca Austria au scapatu de grigile „italiene si germane“, ce-i risipea puterea si ca sta acum in resaritul Europei „ca o putere concentrata de 35 milioane.“

Dupa parerea lui Napoleonu, Austria, prin perderea Venetiei si prin esirea sea din Germania, este mai tare, in sa numai, de ca puterea de 35 milioane ce i-a mai ramas va fi tare concentrata. De ca in tote celelalte cazuri, in cari se afla nationalitati diferite in unulu si acelasi stat si totu odata marginasie cu fratii lor de unu sange, principiulu nationalitatilor au fostu mai tare decatu legatur'a statului, asiá incatu cestu din urma fu disolutu spre a uni pre cei de o nationalitate omogena (precum s'a intemplat cu cederea Lombardo-Venetiei, a Nizzei si Savoiei, ce vorbescu limba franceza si cum are sa se intemple cu Schleswigulu de media nopte): Napoleonu este de alta parte convinsu de necesitatea, ca in Austria trebuie ca o destulu de tare legatur'a statului, ca sa pota predomi principiulu nationalitatilor, ba dupa putinta de a sterge nationalitatile singuratele si a le face sa se contopisca tote in unu intregu. Napoleonu, convinsu de necesitatea unui muru tare scutitoriu contr'a Rusiei propagande, va vede fara indoiela cu ochi bunu, unele tiri dela dunare, cari aru pute pre usioru deveni pred'a rusescu, strapunendu-se dela Turci'a cea debila Austriei celei mai puternice, de ca cesta din urma prin acestu se mai intaresce seu celu putinu nu va fi tiermurita in puterea ei atractiva. Cu tote aceste sub acea singura conditiune, de ca Austria va sci sa concentreze pre tote nationalitatile aceste la o unitate de stat, carea sa eschida ori ce certa de nationalitati si va remane neatinsa de slabiciunile escate din acestea.

Politic'a lui Napoleonu, resumata, suferu numai urmatoarea consecuinta, ca elu in privinta politice interne austriace trebuie sa fia unu centralistu strictu. Lui, fia-care pasu alu regimulu nostru catra recunoscerea „individualitatilor istorice politice“ din Austria, fia-care pasu alu intarirea autonomiei nationalitatilor singuratele, trebuie sa i se para ca o inaintare a puterii si inclinarii centrifugale, ca o lucrare spre slabirea si in fine risipirea imperiului. Dupa parerea lui de ca Austria vrea sa fia tare si capace de resistinta, apoi tota scantei'a de inclinatiune centri petala trebuie cu cea mai mare grigia nutrita, ori ce nisuintia catra centrulu imperiului din tote puterile inaintata; din contra trebuie fara de crutiare calcate si exterminate tote inclinatiunile separatistice.

Pentru astadi ne lasamu de a espune mai de aproape, cum va judeca Napoleonu asupr'a sistemulu de guvern ce domnesce acum in Austria, nu putemu in sa retace, ca pote nici elu nu aru fi barbatu acel'a, carele sa fia in stare de a esecuta unu sistem tu-panu in Austria, pentru ca disolvrea si contopirea atatoru pretensiuni ale nationalitatilor nu se pote cugeta, decatu in aerulu liberu alu unei legislatiuni liberale si alu unei administratiuni si mai liberale.

Protestulu Bulgarilor de a fi solidari cu Grecii.

Press'a elena se misca cu energia in favorea rescólei din Orientu. Pe de o parte face apelu la toti patriotii eleni a veni in ajutorulu confratilor lor ca sa-i pota scapa de jugulu otomanu. Iara pe de alt'a ca sa dea mai multa importantia acestoru rescóle, sa silesce in totu chipulu a intitula acestu faptu ca o miscare generale a crestinilor din Oriente. In adeveru press'a elena, sustinendu acesta cestiune, implinesce un'a din cele mai mari datorie ce are, si sub drapelulu independintei aru urma sa se stringa toti crestinii din Oriente ca sa se lupte toti in unire spre a scapa odada de sclavi'a musulmana.

Dara sa vedemu mai intain elementele crestine ce compunu imperiulu Otomanu, suntu intielese intre densele pentru o asemenea resculare, seu nu? Interesele lor suntu identice in acesta cauza, seu ca difera? Cum si de ca acesta resculare asigura independint'a tuturor natiunilor in parte, seu ca scopulu este numai de a se goni jugulu Otomanu si a se inlocui cu altulu, care pentru celelalte natiuni aru fi mai teribile decatu celu Otomanu. Aci este cestiunea: de a se sci si apoi pre urma sa ne putemu forma convictiunea ca sa credemu pressei elene ca rescóla este generale a tuturor crestinilor din Oriente. Press'a elena tace despre tote acestea, nu ne spune nimic'a; cere numai ajutorulu tuturor poporelor crestine si resculara celor din Oriente. Noi spunemu ca atat'a nu este destulu, si ca unii ce cunoscemu aspiratiunile elementului slavu din Oriente, putemu afirmu cu multa seriozitate, ca intre poporele crestine din Oriente nu exista nici o prealabile intielegere in ceea ce priveste acesta resculare, si prin urmare

miscarea actuale nu este generale, ci partiale numai a Grecilor incuragiata de politic'a fanariota si sustinuta de santulu (scaunu patriarchale) din Constantiupole.

Bulgarii mai cu deosebire, elementulu celu mai compactu si puternicu din imperiulu Otomanu nu participa nici decum in acesta cauza, proba pentru acestu este ca aspiratiunile acestoru nu suntu altele decatu acelea de a pute scapa odada de jugulu santului scaunu patriarchale, care, prin autoritatea sea sacra si prerogativele ce si-a insusitu ca capu alu bisericei ortodoxe din Oriente, a esercitatu atatea abuzuri asupr'a Bulgarilor incatu acestu poporu se cutremura mai multu de despotie'a tirania religioasa decatu de aceea a guvernulu musulmanu.

Pentru aceea poporulu bulgaru a cerutu dela sublim'a Porta separatiunea bisericei loru de aceea a Grecilor, seu mai bine dreptulu de a ave clerulu lor neatarnatu de santulu scaunu patriarchale din Constantiupole, cestiune care pana astadi este neresolvata si pendente la inaltulu divanu alu Sultanului.

Deci sa fia bine stabilitu ca interesulu Bulgarilor nu este unulu si acel'a cu alu Grecilor. Grecii aspira la independint'a si aneasarea loru cu Greci'a libera, spre a pute compune din nou imperiulu Bizantin in locul celu actuale musulmanu, ca sa predomine in urma mai cu inlesnire asupr'a celorlalte popore din care se compune astadi imperiulu musulmanu.

Asia dara, pe cata vreme intre Greci si Bulgari nu exista nici simpatia, nici vre-o prealabile intielegere despre acesta resculare, si pre catu, din spiritulu programei emise de capii insurectiunei grece, nu se vedu tendintie si despre independint'a poporulu bulgaru, ba din contra dupa cum amu arstatu, ca in locul despotismulu musulmanu, Bulgarii sa treca sub acel'a alu Grecilor, este mai multu decatu evidente ca Bulgarii si toti ceialalti Slavi n'au interesu in acesta resculare. Si asiá fiindu, reu press'a elena dice ca resculara Grecilor este resculara crestinilor din Oriente.

Noi, in numele natiunei bulgare si alu intereselor tuturor Slavilor din imperiulu otomanu, protestamu contr'a acestei expresiuni data publicitatiei de press'a elena; si totu deodata consiliamu pre fratii nostri Bulgari, sa padiasca neutralitatea in acesta resculare, nefiindu interesulu loru aci.

Cestiunea Orientului este cestiunea Europei, prin urmare nu se pote transia fara concursulu tuturor puterilor din Europ'a. Si aceasta dupa principiulu admisu a padi si respecta drepturile nationali alu tuturor natiunilor; nationalitatea, drepturile si traditiunile bulgare voru fi considerate ca si tote celelalte fara exceptiune. Asia dara interesulu Bulgarilor nu este altu decatu acel'a de a fi linisciti in impregiurarile de fatia, a continua supunerea loru catra Sublim'a Porta, si a solicita cu energia pe turenu legale, resolvarea cestiunilor eclesiastice, spre a-si forma clerulu seu independente de ingerenti'a santului Scaunu patriarchale, si alu variatiunilor tocitelor tendinte politice fanariotie, care in tote ocaziunile s'au esploatatu moralmente si materialmente in modulu celu mai barbaru, tindindu a le desfiintia si chiaru nationalitatea.

Clerulu conserva nationalitatea; fara densulu ori ce natiune este perduta. Interesulu Sublimei Porti, privindulu din tote punctele de vedere, nu este acel'a de a tine pe Bulgari sub abuzurile clerulu grecu. Porta este obligata a acorda drepturile Bulgarilor de a ave clerulu lor, atatu pentru ca sa nu fia sub obladuirea s'a Bulgarii victimele abuzurilor, catu si pentru acel'a de a nu lasa autoritatea eclesiastica numai in manile unui Patriarchu, care pre lesne pote in ori ce ocaziune sa faca multu reu intereselor sele si chiaru obstacule guvenarei sele. In acesta cestiune ne putemu duce si mai departe, adeca putemu pune in vederea Inaltei Porti si propriulu seu ingagementu manifestatu cu multa solemnitate prin Haty-humaiumu promulgatu in 1856, prin care asigura tuturor natiunilor crestine din Oriente drepturile politice si religioase; si asiá fiindu, cestiunea Bulgarilor este resolvata chiaru in puterea acestui actu politicu. Nu remane dara altu de facutu decatu, Sublim'a Porta sa puna in esecutiune puterea Haty-humaiumu. Cu catu Bulgarii, dupa chiaru protocoalele conferintielor tinute la Vien'a cu ocaziunea resbelului din 1854 si a tratatulu din Parisu, suntu obligati a fi supusi guvernarei Sultanului in rendu cu celelalte, totu atat'a si Sublim'a Porta nu pote calca acestu ingagementu si sa tina in suspensiune cestiunea religioasa a Bulgarilor.

O amanare mai multu, Sublim'a Porta aru lasa sa se veda din parte-i ca comite o calcare de dreptu, o calcare de tractate; si se pote presupune o intervenire din parte-i in afacerile religioase ale acestei natiuni crestine, si cu alte cuvinte aru da unu dreptu incontestabile puterilor garanti de a lua initiativa singure. Ce felu! va ingadui ore sublim'a Porta, ca numaipentru o favore ce acorda s. Scaunu patriarchale sa veda pe celu mai compactu elementu crestinu din imperiulu seu constrinsu de a se radica cu asemeni reclamari? Noi credemu ca nu, credemu si mai multu ca Sublim'a Porta in fatia impregiurarilor de astadi, avendu in vedere liniscit'a conduita si ilimitat'a supunere a poporulu bulgaru; considerandu pe de o parte drepturile lor acordate prin Haty-Humaiumu si tractate, eara pe de alt'a considerandu catu de fatali

sunt tendințele politice și prerogativele s. Scaunului, pentru Sublim'a Porta și națiunea bulgară, va transia această chestiune de urgență. „Tromp. Carp.“

Adausu

la cele publicate în nr. 71—74 sub rubric'a: „Ortografi'a Română.“

Ortografi'a intră după principiile arătate, și după care devine putincioasă și compunerea unui abecedariu, aru fi:

1. Sonulu a cirilu se da la începutu și în mediu cu a, la fine cu 'a, á.
2. Sonulu ă, se da după derivarea lui cu â, é și în fine deca ă e neaccentuat cu a, accentuat cu â.
3. Sonulu l. c. se usiteza numai în puține cuvinte după sonulu r, d. e. ripa, ridu etc.; în celelalte se da cu â, séu é, după care urmăze totdeun'a unu n séu m cu séu fára acta consonanta.
4. S. i cirilu se da cu i.
5. S. î cirilu se da cu i ci în fine cu i fára semnu.
6. S. o c. se da cu o
7. S. ɔ c. se da cu u
8. S. ɔ̃ c. se da în mediu cu ü.
9. Dift. impr. ea se da cu é în mediu; în urma se scrie numai în infinitivulu conjug. II.
10. Dift. impr. oa se da cu ó.
11. S. b se da cu b.
12. S. k se da cu c înainte de a, o, u, â, é, și înainte de consonante; înainte de e și i cu ch.
13. S. d. c. se da cu d.
14. S. z c. a) dedusu din d se da cu di (i deca vine în fine nu se însémna.)
b) z primitivulu în puține cuvinte cu z.
15. S. f. c. se da cu f.
16. S. r. c. cu acele condițiuni cá si c sa da cu g.
17. X c. cu h în puține cuvinte cu ch.
18. K. c. sa da cu j.
19. S. A. c. sa da cu l.
20. S. m. c. sa da cu m.
21. S. n. c. sa da cu n.
22. S. n. c. sa da cu p.
23. S. p. c. sa da cu r.
24. S. C. c. sa da cu s.
25. S. m. c. sa da cu si (i în fine nu se însémna).
26. S. t. c. sa da cu t.
27. S. g. c. sa da cu ti (i în fine nu se însémna.)
28. S. b. c. sa da cu v.
29. S. q. c. sa da cu c (ci).
30. S. u. c. sa da cu g (gi).

N. I. Miheltianu,

Directoru la scól'a rom. gr. or. în Resinari.

Sabiiu 29 Sept. Astadi parascesce cetatea noastră bataliunea a 3-a a Regimentului de margine serbo-banaticu nr. 14 care garnisonă aci de asta primavéra.

Purtarea cea de lauda a acestei trupe preste totu, de candu petrece în mijloculu nostru, ne impune a dá espressioni simtiemintelor ce le avem cátra dens'a. Deci fianc iertatu a dice cu acesta ócașiune la toti de cari ne despartim și între cari am avut pre consangeni nostri (románi), pre coreligionarii nostri (románi și serbi) și compatriotii nostri (adeca toti), — unu adio! rugandu-i a-si aduce aminte de petrecerea la olalta.

Sabiiu 28 Sept. Eri a sositu din Regimentulu de infant. Hartmann nr. 9 un'a bataliune care va sa garnisoneze aci

Varietati.

*** Prelegerile la tóte facultátile universitátiei de Vienn'a se voru incepe estu tempu din caus'a cholerei numai în 15 Octobri iara deca epidemia pâna la acelu tempu totu nu aru incetá, atunci cursulu scolasticu se va amaná pâna în 1 Noemvre, care terminu se fipsá și pentru inceperea prelectiunilor în institutulu „teresianu.“

*** Siedintia secreta tinu consistoriulu gr. cat. din Liov, a cárei pertratári abiá câte-va dile mai tardiu esira la lumina, adeca: numitul consistosiu otari și emise totodata și circularie tuturor dieceselor, ca de acum înainte tóte documentele bisericesci precum atestate de botezu s. a. sa le concipieze în limb'a rusésca („w russkoj jazycj“) și nu mai multu în limb'a latina séu în alta limba. „Deb.“

*** Despre telegrafia. În nr. ultimu amintirámú ca în tóte limbile din Austri'a prin urmare și în cea romana se póte telegrafá; acum avem la mana câte-va splicatiuni în caus'a acést'a: Acea ordinatiune intra în valóre în 10 l. c.; escrisoarea are sa fia numai cu litere latine eara limb'a ori si care. Atari depesie se potu dá precum la telegrafe interne asiá si la cele internatiunale, se recere in sa cá sa se numésca limb'a în care sa

telegraféza precum, „romanesce, magiariesce“ etc. Acestu cuventu se va pune în fruntea adresei, și nu se va numerá în testulu depesiei.

*** Insurectiunea generala în Epiru. Botzaris, în capulu a 6000, a lnatu Prever'a. Garnison'a Vonitiei a trecut fruntari'a. Revolutiune generala. Se dice ca si Arta s'aru fi luat cu asaltu de Noti Botiaris. Subs. Cumanis.

Pe lângă acést'a a mai primitu și Dlu Stamos din Galati, un'a depesia identica, cu adaugire ca rovolutiunea a isbucitu și n Agrafa (Tesalia). „Rom.“

*** Statisticu. Prussia va ave acum, după anesările tieriloru, o poporatiune de 23,810,743.

*** Unu melingu fórte insemnatu, mai numerosu și mai important de cátu celu dela Birmingham, s'a tinutu lângă Manchester. Se evaluesce la 200,000 numerulu lucratoriloru și burgesiloru mici alergati din tóte localitátile vecine spre a votá resolutiunile legei reformiste; protestare contr'a mantinerii partidei tari la putere, resolutiuni de a propagá miscarea în favóra votului universal, cu scrutinu secretu, multiamiri tutoru amiciloru reformei în sinulu Parlamentului, Gladstone, Stuart, Mill, și mai alesu Bright care este invitatú a luá în mâna caus'a poporului în tempulu luptelor din viitorea sesiune.

*** La espusetiunea universală din Paris pentru 1867 se va arengiá unu balu pentru 50,000 persóne. — Comitétulu filiale a otaritu a publicá cumca s'a pusu premiu de 100,000 franci din partea regim. fr. pentru celu ce va escelá mai pre susu de toti, fia în ori care ramu de arta folositoare ómenimei. Afara de acestu premiu mai suntú și altele pâna la 700,000 franci.

*** 40,000 de puscii prussiane se dice ca a procuratu principele Carolu din Prussia pentru Romani'a. Tóta armat'a romanésca se va organizá după sistem'a prussiana. Uniformele inca se simplifica.

*** Ventu secetosu. Dela Ploiesci se scriea de pre la 30 Sept. n. ca acolo de vre-o diece dile sufla unu vantu pustiu și secetosu, care usea și ruineza totu. Pamentulu e crepatu de uscaciune, pomii inca suntú uscati de totu; vitele umbla cá nebune pe campiile arse de seceta. Fómetea cu tóte grozavile ei se va aretá aci în iern'a viitóre!

*** (Culesu de struguri.) Dela Misilu (în Romani'a) se spune ca culesulu s'a inceputu de multu de temere cá sa nu se usce strugurii de seceta. Strugurii suntú multime și asiá de dulci încátu nici ómenii cei mai betrani nu-si aducu aminte sa mai fia fostu vre odata asiá.

Esundári. Pe candu noi avem secet'a cea mai mare, cetimu în díuarie ca în Franci'a esundările de apa facu pagube insemnate. Cetatea Nantes se scriea în dilele trecute ca în parte este inundata. În Departementulu Basses-Pyrénés au stricatu apă 73 de poduri. —

*** Karakasow, carele vrú a ucide pre Imperatulu Russiei fu judecatu la mórte. Esecutarea se intemplá în 15 Septembre.

Nr. 27—2

Concursu.

La scól'a populara gr. res. din Comun'a Sebesiulu de susu, în scaunulu Sabiiului se cere unu Invatiétoriu cu salariu anuale de 80 fl. v. a. cuartiru gratuitu, și lemne de incalditu, de ajunsu Pentru acestu postu vacantu se deschide concursu pâna la 20 Octomvre a. c. st. v.

Dreptu aceea, ori-care doresce a concurá pentru postulu susu numitu are a tramite la Scaunulu Protopopescu alu tractului Sabiiului alu II-lea pre lângă petitiune timbrata cu 50 xr. v. a.

a) Atestatu despre absolvarea cu sporiu bunu celu putinú patru clase normale, și cursulu pedagogicu în Institutulu Archiecesanu din Sabiiu, și, ca este bine deprinsu în tipiculu, și cântările bisericesci.

b) Atestatu de botezu, și de purtarea morala. Acestea spre urmarea mai departe sa se astérna, pâna la terminulu susu dísu la laudatulu Scaunulu Protopresbiteralu.

Sebesiulu de susu 17 Sept. 1866.
Efori'a scólei populare din Sebesiulu de susu.

Nr. 28—2

EDICTU.

Stan'alu Radu Pitariu din Comun'a Resinariu, în Scaunulu Sabiiului, care de unu tempu mai îndelungatu, primindu la sine, actia legiuitului seu barbatu Bucuru Savoiiu totu de acolo, în procesulu loru matrimonialu, la subscrisulu foru protopopescu, pornitu, spre respundere, au prebejitu în lume, ducandu cu sine, și actele procesuale, prin acést'a se citédia, ca, dela datulu mai din josu, în terminu de unu anu, și o dí, cu atáta mai tare, sa se infatiosiedie inaintea forului protopopescu subserisu, cu cátu, ca la din contra, se va decide divortiulu barbatului seu, la întielesulu SS. canóne ale bisericiei nóstre dreptu martorisitóre resaritene, și în absentia densei.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu tractului Sabiiului alu II-le. Sabiiu 16 Septemvre 1866 st. v.

Ioann Pannovicu Protopopu.